

Uztura politikas statuss Latvijā

NOURISHING politikas indekss

Šajā īsajā ieskatā par valsti ir sniegta informācija par Latvijas **NOURISHING politikas indeksa rezultātiem** [1] par Latviju. Tajā uzsvērtas valdības uztura politikas izstrādes stiprās un vājās puses. Šis īsais ieskats papildina politikas indeksa rezultātus, sniedzot padziļinātu pārskatu par politikas izstrādes kvalitāti katrā valstī. Pilnie politikas indeksa rezultāti ir aprakstīti NOURISHING politikas dokumentā, kurā Latvija ir salīdzināta ar 29 citām Eiropas valstīm.

Galvenie rezultāti

- 1 Latvijā politikas pasākumi tiek īstenoti visās desmit NOURISHING programmas politikas jomās. Divas politikas jomas saņēma visaugstāko vērtējumu "Labi" šādās jomās: uztura standarti mācību iestādēs un citās vietās ārpus mācību iestādēm (O) un sabiedrības informēšana par veselīgu ēšanu (I2).
- 2 Trūkumi tika konstatēti saistībā ar finansiālajām iniciatīvām, kas veicina veselīga ēdiena ekonomisko un vispārējo pieejamību, papildinot esošos ar veselību saistītos nodokļus (U), ar noteiktu uzturvielu ierobežošanu pārtikas produktos vai to likvidēšanu (I1), kā arī ar publiskajiem pārtikas iepirkumiem (H).
- 3 Lai uzlabotu kopējo vērtējumu, vairāk uzmanības būtu jāpievērš visām politikas jomām, taču uzmanība īpaši jāpievērš visām pārtikas etiķešu standartu un noteikumu jomām (N1), pārtikas marķēšanai un reklamēšanai jauniešiem (R), veselīgākas mazumtirdzniecības un ēdināšanas pakalpojumu vides radīšanai (S), uztura zināšanu sniegšanai skolas veselības aprūpes vidē (N2) un izglītošanai par uzturu un prasmju veicināšanai (G).

Politikas statusa pārskats

NAV IDENTIFICĒTA NEVIENA RĪCĪBAS POLITIKA

ĻOTI VĀJA

VĀJA

VIDĒJA

LABA

IZCILA

N	Pārtikas etiķešu standarti un noteikumi par apgalvojumu un netiešu apgalvojumu lietošanu pārtikas jomā	VĀJA
O	Piedāvāt veselīgu pārtiku un noteikt standartus valsts iestādēs un citos specifiskos apstākļos	LABA
U	Izmantot ekonomiskos instrumentus pārtikas pieejamības un iegādes iniciatīvām	VIDĒJA
R	Ierobežot pārtikas reklāmu un citus komerciālās reklāmas veidus	VĀJA
I	Uzlabot uztura kvalitāti visā pārtikas piegādes ķēdē	VIDĒJA
S	Noteikt iniciatīvas un noteikumus, lai radītu veselīgu mazumtirdzniecības un ēdināšanas pakalpojumu vidi	VĀJA
H	Izmantot piegādes ķēdes un starpnozaru pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību veselīguma principiem	VIDĒJA
I	Informēt cilvēkus par pārtiku un uzturu, izmantojot sabiedrības informēšanas kampaņas	LABA
N	Uztura padomi un konsultēšana veselības aprūpes iestādēs	VĀJA
G	Izglītošana un prasmju veicināšana uztura jomā	VIDĒJA

Šis īsais ieskats ir balstīts tikai uz valsts līmeņa politiku. Šis projekts neattiecas uz provinču, reģionālo vai pašvaldību īstenoto politiku.

Metodes

NOURISHING politikas indeksa metodes ir pilnībā izklāstītas attiecīgajā **politikas dokumentā**. Būtībā politikas indeksā tiek apvienotas divas vērtības: a) politikas esamība un b) politikas izstrāde, izvērtējot 41 etalonu.

Etaloni tiek piemēroti **NOURISHING datubāzē esošajām politikas nostādnēm** [2], kuras ir apkopotas, veicot visaptverošu izvērtēšanu 30 Eiropas valstīs, tostarp Latvijā.

TIESISKAIS REGULĒJUMS: visaptverošu politikas darbību kopa 3 jomās:

PĀRTIKAS VIDES

PĀRTIKAS SISTĒMA

INFORMĒŠANA PAR UZVEDĪBAS IZMAIŅĀM

DATUBĀZE:

Ar uzturu un diētu saistītu politikas nostādņu bibliotēka

N O U R I S H I N G

POLITIKAS NOSTĀDŅU INDEKSS:

salīdzina valsts un politikas jomas rezultātus, ko ģenerējis salīdzinošās novērtēšanas rīks.

SALĪZINOŠĀS NOVĒRTĒŠANAS RĪKS:

novērtē politikas izstrādi, balstoties uz noteiktiem kritērijiem

Politikas instrumenti, kas lietoti politikas indeksa rezultātu izveidē

Politikas indeksa rezultātu sadalījums

(Pilnā informācija par politikas izstrādes kritērijiem ir pieejama [politikas dokumentā](#))

	Nav atrasta neviena politikas nostādne		Atbilst līdz 75 % politikas izstrādes kritēriju
	Atbilst līdz 25 % politikas izstrādes kritēriju		Atbilst līdz 99 % politikas izstrādes kritēriju
	Atbilst līdz 50 % politikas izstrādes kritēriju		Atbilst visiem mērķa standartiem

	Uzturvērtības etiķetes iepakojuma aizmugurē	
	Uzturvērtības etiķetes iepakojuma priekšpusē	
	Bridinājuma etiķetes	
	Noteikumi par uzturvērtības apgalvojumiem	
	Noteikumi par veselīguma apgalvojumiem	
	Skolās pieejamā pārtika un dzērieni, tai skaitā neveselīgas pārtikas ierobežojumi	
	Pieeja ar cukuru saldīnātu dzērienu nodrošināšanai skolās	
	Augļu un dārzeņu iniciatīvas skolās	
	Skolu tuvākajā apkārtnē pieejamā pārtika un dzērieni	
	Neveselīga pārtika ārpus izglītības iestādēm	
	Ar veselību saistīti pārtikas nodokļi vai tarifi	
	Ar ienākumiem saistītas subsīdijas vai iniciatīvas, lai veicinātu veselīgas pārtikas ekonomisko un vispārējo pieejamību	
	Mērķētas subsīdijas vai iniciatīvas, lai veicinātu veselīgas pārtikas ekonomisko un vispārējo pieejamību	
	Mārketinga vēstījumi jauniešiem, izmantojot reklāmas	
	Uz jauniešiem mērķēts tiešs mārketings	
	Mārketinga vēstījumi jauniešiem, izmantojot sponsorēšanu	
	Mārketinga vēstījumi jauniem cilvēkiem, izmantojot pasākumus tirdzniecības vietās	
	Mārketinga vēstījumi jauniešiem, izmantojot produktu izvietojumu vai zīmolvēdību	
	Mārketinga vēstījumi jauniešiem, izmantojot produktu dizainu un iepakojumu	
	Mārketings skolās vai to apkārtnē	
	Noteiktu pārtikas produktos esošu uzturvielu ierobežošana vai to likvidēšana	

	Skolu apkārtnē pieejamo ēdināšanas vietu ierobežošanas plānošana	
	Ēdināšanas vietu ierobežošanas plānošana	
	Iniciatīvas ar mērķi uzlabot veselīgākas pārtikas pieejamību veikalos un ēdināšanas vietās	
	Pasākumi, ar kuriem pārtikas ražotājiem palīdz palielināt veselīgas pārtikas īpatsvaru piegādes ķēdēs un samazināt neveselīgas pārtikas īpatsvaru.	
	Pasākumi, ar kuriem pārtikas izgatavotājiem palīdz palielināt veselīgas pārtikas īpatsvaru piegādes ķēdēs un samazināt neveselīgas pārtikas īpatsvaru.	
	Pasākumi, ar kuriem pārtikas mazumtirgotājiem palīdz palielināt veselīgas pārtikas īpatsvaru piegādes ķēdēs un samazināt neveselīgas pārtikas īpatsvaru.	
	Valdības struktūras dažādu sektoru/iesaistīto pušu piesaistīšanai	
	Uztura standarti publiskajos iepirkumos	
	Pilsētu lauksaimniecības veicināšana veselības un plānošanas politiku ietvaros	
	Pārtikas ražošana kopienā	
	Uz pārtiku balstītu uztura vadlīniju izstrāde un informēšana par tām	
	Sabiedriskās, plašsaziņas līdzekļu un informatīvās kampaņas un sabiedriskais mārketings saistībā ar veselīgu uzturu	
	Uztura padomi un konsultēšana primārajā veselības aprūpē	
	Uztura padomi un konsultēšana skolu veselības aprūpes vidē	
	Uztura mācības iekļaušana valsts izglītības programmā	
	Pedagogu apmācība	
	Veselības aprūpes speciālistu apmācība	
	Ēdiena gatavošanas prasmes	
	Pārtikas audzēšanas apmācība skolās	
Sabiedriskās ēdināšanas darbinieku apmācība		

Piezīme. Jebkuras valsts politiskā vide laika gaitā mainās. Šie rezultāti atspoguļo mūsu zināšanas 2023. gada maijā. Lai skatītu jaunākos rezultātus un iegūtu sīkāku tehnisko informāciju par politikas indeksiem, lūdzu, skatiet mūsu tīmekļa vietni: wcrf.org/our-policy-work. Lai sniegtu atsauksmes vai ierosinātu izmaiņas, lūdzu, nosūtiet e-pasta ziņojumu uz policy@wcrf.org. Plašāka informācija par CO-CREATE projektu ir pieejama tīmekļa vietnē co-create.eu.

[1] Politikas indekss: wcrf.org/nutrition-policy-index

[2] Politikas datubāze: policydatabase.wcrf.org